

**Avizul Comitetului Economic și Social European „Privind propunerea de regulament al Consiliului privind înființarea întreprinderii comune ARTEMIS în scopul punerii în aplicare a unei inițiative tehnologice comune privind sistemele informatice integrate”**

COM(2007) 243 final — 2007/0088 (CNS)

(2008/C 44/03)

La 11 iunie 2007, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la propunerea sus-menționată.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 octombrie 2007. Raportor: dl Dantin.

În cea de-a 439-a ședință plenară, care a avut loc la 24 și 25 octombrie 2007 (ședința din 24 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 127 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 3 abțineri.

## 1. Concluzii și recomandări

1.1 În linii generale, CESE aprobă strategia Comisiei. Comitetul consideră că relansarea investițiilor în cercetare-dezvoltare reprezintă o modalitate corespunzătoare de a furniza întreprinderilor europene un cadru de referință sigur prin intermediul unui instrument nou, care să permită depășirea actualei fragmentări a finanțării comunitare și să evite repartizarea dispartă a programelor, aspecte care făceau aproape imposibilă evaluarea rezultatelor înregistrate.

1.2 Comitetul aprobă orientarea anunțată de a prezenta anual rezultatele ARTEMIS. În schimb, Comitetul regretă absența unui bilanț detaliat privind funcționarea și rezultatele obținute de fostele „platforme tehnologice europene”.

1.3 Pentru Comitet, întreprinderea comună ARTEMIS, care se întemeiază pe un parteneriat public-privat, reprezintă o bază solidă pentru crearea unui Spațiu European de Cercetare și o contribuție importantă la competitivitatea întreprinderilor europene.

1.4 Prin avizul favorabil emis cu privire la propunerea examinată, CESE subliniază importanța strategiei inovatoare propuse în materie de investiții, care grupează resursele Comunității, ale întreprinderilor, ale diferitelor state membre și ale structurilor de cercetare-dezvoltare participante.

1.5 Având în vedere acest dispozitiv asociativ inovator, care se poate dovedi complex în ceea ce privește utilizarea produselor cercetării, CESE apreciază importanța și precizia cu care va fi abordată proprietatea intelectuală la articolul 24 din Regulamentul privind întreprinderea comună.

1.6 În cele din urmă, Comitetul consideră că sunt necesare următoarele:

— o simplificare reală a procedurilor, în special având în vedere impactul negativ pe care l-a avut complexitatea administrativă asupra programelor anterioare de cercetare-dezvoltare;

— un program de informare prin care să se contribuie la mobilizarea resurselor economice necesare;

— introducerea unor programe de formare profesională care să permită adaptarea calificărilor lucrătorilor la locurile de muncă generate de ARTEMIS, în vederea creării condițiilor necesare pentru a asigura poziția de lider industrial în acest sector strategic.

## 2. Introducere

2.1 Propunerea de regulament al Consiliului examinată are ca obiect lansarea primelor parteneriate europene public-privat în domeniul cercetării-dezvoltării. Propunerea definește una din primele două inițiative tehnologice comune (ITC). Aceasta se referă la sistemele informatice integrate <sup>(1)</sup>.

2.2 Obiectivul ITC este, în general, de a permite, parțial sau total, industriei, organismelor de cercetare, statelor membre și Comisiei gruparea resurselor lor pentru programe de cercetare specifice.

2.3 Spre deosebire de strategia tradițională, care constă în a asigura proiectelor finanțare publică de la caz la caz, ITC se referă la programe de cercetare pe scară extinsă, având obiective strategice de cercetare comune. Această nouă abordare ar trebui să creeze o masă critică pentru cercetarea și inovarea din Europa, să consolideze comunitatea științifică din principalele domenii strategice și să armonizeze finanțarea proiectelor, pentru ca rezultatele cercetării să poată fi exploatate mai rapid.

2.4 Această propunere oferă cadrul juridic pentru înființarea ARTEMIS, inițiativa tehnologică comună privind sistemele informatice integrate.

<sup>(1)</sup> Cealaltă ITC se referă la medicamentele inovatoare. A se vedea în acest sens avizul INT/363.

2.5 ITC ARTEMIS se referă la calculatoarele invizibile (sisteme integrate) care asigură funcționarea a numeroase echipamente, de la automobile la avioane și telefoane, inclusiv rețele de energie electrică și numeroase aparate electrocasnice, cum ar fi mașinile de spălat, televizoarele etc.

2.6 Potrivit estimărilor, în lume vor exista peste 16 miliarde de procesoare integrate până în 2010 și peste 40 de miliarde în 2020. În 2010, aceste echipamente și programe integrate invizibile vor reprezenta între 30 și 40 % din valoarea noilor produse: electrocasnice (41 %), telecomunicații (37 %), automobile (36 %) și echipamente medicale (33 %).

2.7 Bugetul ARTEMIS alocat cercetării va atinge, în total, 2,7 miliarde EUR în șapte ani. Acesta ar trebui să fie asigurat în proporție de 60 % de industrie, 410 milioane EUR provenind de la Comisie, iar 800 milioane EUR din programele statelor membre.

### 3. Context

3.1 Tehnologiile informației și comunicării (TIC) au o importanță economică și socială fundamentală și joacă un rol esențial în aplicarea Strategiei Lisabona revizuite, care subliniază că inovația și cunoașterea în comunitate contribuie la stimularea creșterii economice și a ocupării forței de muncă.

3.2 La scară mondială, în timp ce cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare ar trebui să crească cu aproximativ 170 % în următorii zece ani, se așteaptă ca cele destinate sistemelor integrate să se majoreze cu 225 %, ajungând de la 58 miliarde EUR în 2002 la 132 miliarde EUR în 2015 (?).

3.3 În UE, cercetarea-dezvoltarea în domeniul TIC reprezintă aproximativ 18 % din cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare, în timp ce în Statele Unite este de 34 % și 35 % în Japonia (?). Raportate la numărul de locuitori, cheltuielile pe persoană sunt de aproximativ 80 EUR în UE, fiind de 350 EUR în Statele Unite și 400 EUR în Japonia. Cercetarea privind sistemele integrate reprezintă o componentă majoră a cercetării în domeniul TIC, în Europa fiindu-i alocate 380 milioane EUR din fonduri publice și peste 50 % din bugetul întreprinderilor destinat cercetării în domeniul tehnologiilor informației și comunicării.

3.4 Pentru a continua să fie prezentă în acest sector cu un mare potențial de dezvoltare, UE trebuie să-și mărească investițiile în acest domeniu strategic, să le utilizeze mai bine și nu să se sprijine pe o structură de cercetare care își irosește eforturile și duce la suprapuneri. În prezent, întreprinderile UE nu dispun de nici un cadru care să permită dezvoltarea tehnologiilor și a standardelor necesare.

3.4.1 În general, progresele sunt frânate de absența coordonării obiectivelor întreprinderilor în materie de cercetare-dezvoltare,

de suprapuneri și de o utilizare deloc optimă a fondurilor limitate destinate cercetării.

3.4.2 Propunerea Comisiei are ca obiect modificarea acestui context.

### 4. Propunerea Comisiei

4.1 Decizia privind înființarea întreprinderii comune ARTEMIS, care face obiectul documentului COM(2007) 243 final, se bazează pe Decizia nr. 1982/2006/CEE privind cel de-al șaptelea Program-cadru, care prevede o contribuție comunitară pentru constituirea unor parteneriate public-privat pe termen lung, la scară europeană, în domeniul cercetării științifice.

4.2 Aceste parteneriate iau forma unor „inițiative tehnologice comune” (ITC) și sunt rezultatul activității fostelor „platforme tehnologice europene” (PTE).

4.3 În Decizia nr. 971/2006/CEE privind programul specific „Cooperare” (?), Comisia a subliniat necesitatea unor parteneriate public-privat și a identificat șase domenii în care crearea unor inițiative tehnologice comune este adecvată pentru relansarea cercetării europene. Este vorba despre următoarele domenii:

- Celule de hidrogen și celulele combustibile;
- aeronautica și transportul aerian (?);
- medicamentele inovatoare (?);
- **sistemele informatice integrate;**
- nanoelectronica (?);
- GMES (Monitorizare Globală pentru Mediu și Securitate).

4.4 În contextul acestei strategii generale, regulamentul care face obiectul propunerii COM(2007) 243 examinate prevede punerea în aplicare a Regulamentului Consiliului privind înființarea întreprinderii comune ARTEMIS, în vederea realizării unei inițiative tehnologice comune privind sistemele informatice integrate.

4.5 Alegerea unei întreprinderi care abordează tema fundamentală a „integrării inteligenței” se înscrie într-un domeniu strategic care include sectorul automobilelor, electrocasnicele, echipamentele de comunicații, sistemele de comandă și echipamentele de birou.

4.6 În aceste sectoare, se prevede că importanța sistemelor integrate pentru controlul aparatelor, deja considerabilă în prezent, va crește semnificativ în următorii cinci ani: ponderea sistemelor integrate în valoarea produselor finite ar trebui să ajungă la 35-40 %, iar numărul total al acestora ar trebui să atingă 16 miliarde în 2010 și peste 40 de miliarde în 2020.

(?) Software Intensive Systems in the Future, IDATE/TNO, 2005.

(?) Comunicarea Comisiei „2010 — O societate informațională europeană pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă”, Comisia Europeană, 2005.

(?) JO L 400, 30.12.2006, p. 1.

(?) INT/369.

(?) INT/363.

(?) INT/370.

4.7 Opțiunea de a înființa o ITC este motivată, în primul rând, prin voința de a crea un program european de cercetare-dezvoltare care trebuie să sprijine economia europeană în efortul de a deveni lider mondial în domeniul sistemelor informatice integrate, care constituie inovații indispensabile în sectoare esențiale pentru competitivitatea și dezvoltarea întreprinderilor europene.

4.8 Potrivit Comisiei, rolul unei inițiative precum ARTEMIS este esențial pentru a se evita în industria europeană repetarea a ceea ce s-a produs în sectorul informaticii personale și de Internet, unde tocmai lipsa investițiilor în cercetare-dezvoltare a dus la deplasarea producției în afara Europei (Statele Unite, Japonia etc.).

4.9 Înființarea unei ITC ARTEMIS urmează unei ample consultări a părților interesate și unei serii de inițiative și de conferințe importante la nivel comunitar. Obiectivele și misiunile acestei inițiative au făcut în prealabil obiectul unei cercetări atente în mediile universitare și întreprinderi, care au adăugat propunerii examinate expertiza lor în domeniul sistemelor integrate. Statele membre au recunoscut că numai la nivel comunitar se poate face față provocărilor viitorului.

#### 4.10 Temei juridic

Propunerea constă într-un regulament al Consiliului la care este anexat statutul întreprinderii comune. Propunerea se întemeiază pe articolul 171 din tratat. Întreprinderea comună va fi un organ comunitar și, deși bugetul său intră sub incidența articolului 185 din Regulamentul nr. 1605/2002 al Consiliului, aceasta va trebui să aibă în vedere caracteristicile specifice ale acestei inițiative, în măsura în care este vorba despre parteneriate public-privat cu o contribuție importantă a sectorului privat, cel puțin egală cu cea a sectorului public.

#### 4.11 Înființare

Membrii fondatori ai inițiativei tehnologice comune (ITC) sunt Comunitatea Europeană, reprezentată de Comisie, statele membre care și-au exprimat intenția de a participa la ITC și ARTEMISIA (o asociație reprezentând un mare număr de întreprinderi din sectorul respectiv și alte organizații de cercetare-dezvoltare). Statutul include o listă a entităților care pot deveni ulterior membri ai întreprinderii comune ARTEMIS, în special țările asociate la al șaptelea Program-cadru, care nu sunt state membre ale Uniunii Europene, precum și orice altă entitate juridică ce poate contribui la obiectivele întreprinderii comune ARTEMIS.

#### 4.12 Finanțare

Cheltuielile de exploatare a întreprinderii comune ARTEMIS, detaliate la articolul 4, sunt suportate din următoarele contribuții:

- o contribuție financiară a ARTEMISIA în valoare de cel mult 20 de milioane EUR sau 1 % din costul total al proiectelor, fără a depăși 30 de milioane EUR;

- o contribuție financiară a Comunității în valoare de cel mult 10 milioane EUR;
- contribuții în natură ale statelor membre ARTEMIS.

Activitățile de cercetare-dezvoltare pentru perioada care se încheie la 31 decembrie 2017 sunt susținute din următoarele contribuții:

- o contribuție financiară a Comunității în valoare de cel mult 410 milioane EUR;
- contribuții ale statelor membre ARTEMIS, vărsate direct organizațiilor de cercetare-dezvoltare care participă la proiectele de cercetare-dezvoltare;
- contribuții în natură ale organizațiilor de cercetare-dezvoltare.

4.12.1 Pentru perioada care se încheie la 31 decembrie 2013, contribuția maximă a Comisiei va fi de 420 milioane EUR. Aceste fonduri provin din programul specific „Cooperare”, care pune în aplicare al șaptelea Program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, în conformitate cu dispozițiile articolului 54 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1605/2002 al Consiliului. În 2008 vor fi alocate 42,5 milioane EUR.

4.12.2 Această investiție considerabilă se justifică prin faptul că rezultatele viitoare ale ARTEMIS în domeniile respective vor constitui, de asemenea, puncte de referință importante pentru ansamblul politicilor comunitare, în special în materie de mediu, transporturi, energie și piață internă. Acestea vor contribui astfel în mod concret la realizarea obiectivelor de competitivitate de la Lisabona și a obiectivelor de la Barcelona în ceea ce privește cheltuielile în domeniul cercetării. Inițiativa propusă face parte dintr-o strategie ambițioasă a Comunității, care include, între altele, propunerea de a crea un Institut European de Tehnologie (IET).

#### 4.13 Proprietate intelectuală

ARTEMIS adoptă norme aplicabile difuzării rezultatelor cercetării care garantează că, în funcție de situație, drepturile de proprietate intelectuală derivate din activitățile de cercetare-dezvoltare sunt protejate și că rezultatele cercetării sunt utilizate și difuzate. Articolul 24 din regulamentul privind întreprinderea comună dezvoltă în detaliu acest principiu.

4.14 Potrivit Comisiei, înființarea întreprinderii comune ARTEMIS va oferi Comunității următoarele avantaje obiective:

- gruparea eforturilor naționale prin urmărirea unor obiective comune definite la nivel comunitar, ceea ce va permite crearea unor spații de cercetare europene în domeniul sistemelor informatice integrate;
- o mai mare flexibilitate în mobilizarea resurselor statelor membre;

- efectul de pârghie al contribuției financiare a Comunității asupra statelor membre și întreprinderilor;
- eficiența programelor și eliminarea punctelor slabe ale inițiativelor precedente;
- eficiența economică prin reducerea întârzierilor în lansarea proiectelor;
- îmbunătățirea competitivității economiei UE prin accelerarea introducerii pe piață a rezultatelor cercetării.

## 5. Observații generale

5.1 În linii generale, CESE aprobă strategia Comisiei. Comitetul consideră că relansarea investițiilor în cercetare-dezvoltare reprezintă o modalitate corespunzătoare de a furniza întreprinderilor europene un cadru de referință sigur prin intermediul unui instrument nou, care să permită depășirea actualei fragmentări a finanțării comunitare și care să evite repartizarea dispartată a programelor, aspecte care făceau aproape imposibilă evaluarea rezultatelor înregistrate.

5.2 Cu toate acestea, astfel cum se indică la articolul 4.2, ITC sunt rezultatul activității fostelor „platforme tehnologice europene” (PTE). Acestea din urmă au atins rar obiectivul relansării strategice a cercetării în Europa, care le-a fost atribuit în special din cauza gradului insuficient de responsabilitate încredințată părților participante. Crearea ITC se bazează pe constatarea acestui eșec parțial în privința rolului PTE care era, în esență, acela de a contribui semnificativ la competitivitatea industriei.

5.2.1 Prin urmare, CESE regretă absența, în propunerea Comisiei, a unui cadru mai detaliat privind lucrările întreprinse anterior cu privire la platformele tehnologice europene (PTE): nu se face nici un bilanș, nu se evocă rezultatele obținute și nu se menționează nici o referință bibliografică.

5.2.2 Din acest motiv, în ceea ce privește ITC, Comitetul aprobă orientarea anunțată de a prezenta anual un raport conținând bilanșul rezultatelor obținute și al progreselor realizate.

5.3 Pentru Comitet, întreprinderea comună ARTEMIS, care se întemeiază pe un parteneriat public-privat, reprezintă o bază solidă pentru crearea unui spațiu de cercetare european și o contribuție decisivă la competitivitatea întreprinderilor europene.

5.4 Existența în viitor a unor sisteme tot mai inteligente poate contribui semnificativ la fabricarea de produse tot mai

sigure, stimulând în același timp introducerea unor cursuri de formare și calificare de înalt nivel, care să favorizeze crearea și creșterea numărului de locuri de muncă.

5.5 Prin avizul favorabil emis cu privire la propunerea examinată, CESE subliniază în primul rând importanța strategiei inovatoare propuse în materie de investiții.

5.5.1 Pentru prima oară, fiind vorba despre programe de cercetare-dezvoltare, s-a recurs nu numai la resursele Comunității și ale întreprinderilor — lucru neobișnuit — reprezentate de ARTEMISIA, ci și la resurse provenind de la diferite state membre și structuri de cercetare-dezvoltare participante.

5.5.2 Având în vedere acest dispozitiv asociativ inovator, care se poate dovedi complex în ceea ce privește utilizarea produselor cercetării, CESE apreciază importanța și precizia cu care va fi abordată proprietatea intelectuală la articolul 24 din regulamentul privind întreprinderea comună.

5.6 Cu toate acestea, pentru a-și realiza obiectivele și a valorifica la maxim potențialul pe care îl prezintă acest nou dispozitiv, CESE consideră că sunt necesare următoarele:

- o simplificare reală a procedurilor în toate etapele diferitelor activități de cercetare-dezvoltare, de la selectarea activităților până la difuzarea rezultatelor, încredințând ARTEMIS principala responsabilitate a acestor misiuni. Complexitatea administrativă și incertitudinea finanțării și a referințelor instituționale au fost câteva din cauzele eșecurilor din trecut ale programelor anterioare de cercetare-dezvoltare;
- un amplu program de informare cu privire la posibilitățile oferite de întreprinderea ARTEMIS, în special cu privire la capacitatea acesteia de a mobiliza resursele economice necesare, având în vedere noile forme de finanțare;
- introducerea unor programe de formare profesională corespunzătoare, pentru a se dispune de forță de muncă de înaltă calificare, care să aibă cunoștințele necesare de cercetare-dezvoltare pe care le presupune ARTEMIS și care se vor dovedi de o importanță strategică deosebită pentru viitorul industrial al UE. Aceste calificări înalte, care să atingă gradul de tehnicitate necesar pentru locurile de muncă create în domeniul cercetării-dezvoltării, vor avea ca efect și frânarea exodului cercetătorilor și vor reprezenta, în același timp, una din condițiile necesare pentru a-i asigura Uniunii Europene poziția de lider industrial în aceste sectoare strategice.

Bruxelles, 24 octombrie 2007.

Președintele  
Comitetului Economic și Social European  
Dimitris DIMITRIADIS